

Droogtemonitor

1 september 2020 / nummer 2020-12

Neerslag brengt verlichting, aandacht voor lage rivierafvoer

In de tweede helft van augustus viel er op veel plaatsen in Nederland neerslag. Dit heeft een positief effect voor landbouw en natuur. Door het buiige karakter viel echter niet overall evenveel regen. Hierdoor dalen de grondwaterstanden in het zuiden en oosten nog steeds.

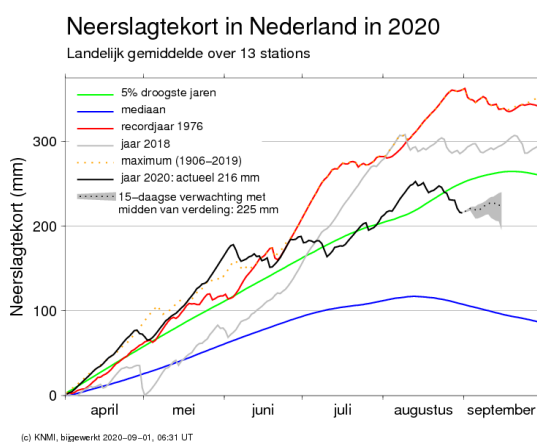
De afvoer van de Rijn daalde op 1 september onder de 1000 m³/s. Een dergelijke waterstand is laag voor de tijd van het jaar maar niet ongebruikelijk. Naar verwachting stijgt de afvoer van de Rijn de komende periode. De afvoer van de Maas is, ondanks een korte afvoerpiek als gevolg van neerslag, zeer laag en zal naar verwachting laag blijven. Omdat de watervraag afneemt is er vanuit beide rivieren voldoende water beschikbaar.

In verband met de lage rivierafvoeren zijn de afgelopen tijd maatregelen genomen om verzilting tegen te gaan. In de Maas zijn de peilen opgezet en wordt zo veel mogelijk water vastgehouden. Andere maatregelen zoals waterbesparend schutten en het instellen van beregeningsverboden blijven van kracht. De situatie wordt nauwlettend gemonitord.

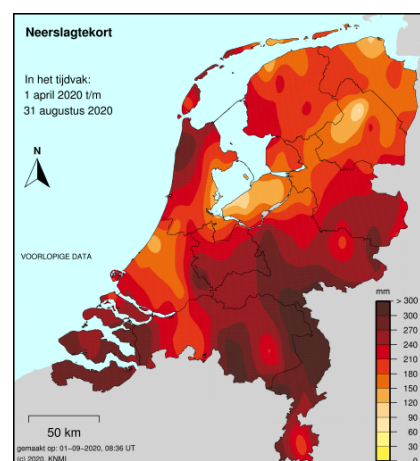
Weer

Tot en met 10 september zijn er kleine hoeveelheden neerslag mogelijk in de stroomgebieden van de Maas en de Rijn. In de periode daarna worden normale neerslaghoeveelheden verwacht. De temperatuur ligt rond of iets onder de 20 graden.

Het actuele landelijk gemiddelde neerslagtekort is de afgelopen twee weken gedaald en bedraagt momenteel circa 216 mm (figuur 1). Daarmee ligt het gemiddelde neerslagtekort ruim onder het tekort in de 5% droogste jaren. Naar verwachting neemt het tekort de komende twee weken wel licht toe. De ruimtelijke variatie binnen Nederland is aanzienlijk (figuur 2). Het grote neerslagtekort is vooral nadelig voor gebieden zonder aanvoermogelijkheden van oppervlaktewater uit de Rijn en Maas zoals in oost en zuid Nederland.

Figuur 1. Landelijk gemiddeld neerslagtekort op 1 sept. Bron: [KNMI](#)

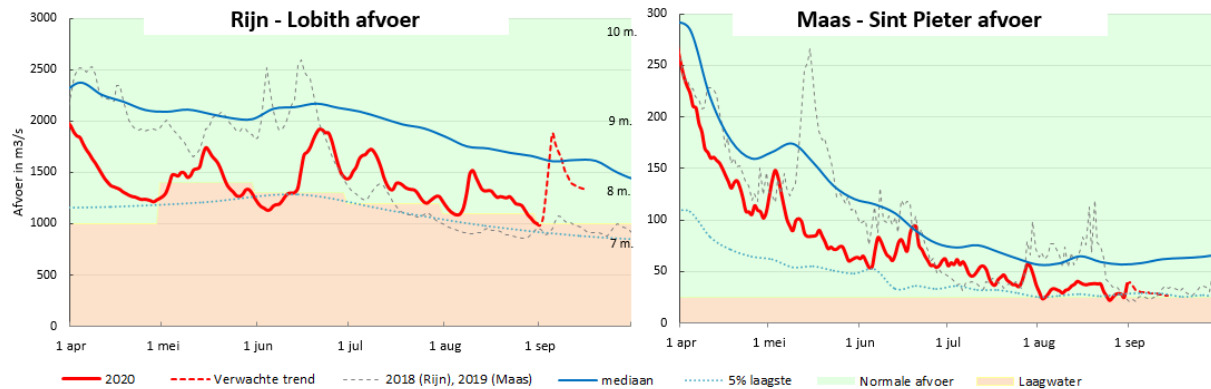
Figuur 2. Doorlopend potentieel neerslagoverschot, sept. Bron: [KNMI](#)

Afvoer Rijn en Maas

De afvoer van de Rijn bij Lobith is vandaag, 1 september, gedaald tot net onder de 1000 m³/s. Een dergelijke afvoer is laag voor de tijd van het jaar maar niet ongebruikelijk. Dit komt ongeveer één

keer in de zeven jaar voor. Afgelopen dagen viel veel neerslag in het zuiden van het stroomgebied van de Rijn (Zwitserland, Oostenrijk, Zuid-Duitsland en Noordoost-Frankrijk). Dit zorgt vanaf woensdag 2 september voor een flinke stijging van de Rijnafvoer tot boven de 1900 m³/s op zaterdag. Dan is de waterstand met ruim anderhalve meter toegenomen. Omdat de komende periode weinig neerslag valt in het stroomgebied daalt de afvoer na het weekeinde naar verwachting richting 1300 à 1400 m³/s op vrijdag 11 september.

In het stroomgebied van de Maas viel veel minder neerslag, maar wel genoeg voor een kortdurende stijging van de afvoer op maandag 31 augustus tot boven de 60 m³/s bij Sint Pieter. De dagen ervoor was de afvoer rond de 25 m³/s. De afvoer van de Maas is daarmee erg laag voor de tijd van het jaar. Omdat de komende periode weinig neerslag wordt verwacht in het Maasstroomgebied daalt de afvoer weer en zal naar verwachting binnen enkele dagen stabiliseren rond de 25 à 30 m³/s.

Figuur 3: Daggemiddelde afvoeren van de Rijn bij Lobith en de Maas bij Sint Pieter

Grondwater

Het beeld ten aanzien van de grondwatersituatie varieert over het land. Op de hoge zandgronden in het zuiden en oosten zijn de grondwaterstanden laag tot zeer laag voor de tijd van het jaar. De grondwaterstanden zijn hier op veel plekken de afgelopen twee weken verder gedaald. In regio's waar relatief veel neerslag is gevallen is de situatie overwegend normaal.

Verzilting en waterkwaliteit

Vanwege de lage afvoer van de Rijn is er weinig tegendruk tegen het zoute zeewater in de Rijn-Maasmonding. Vooral in combinatie met de af en toe opgetreden hogere waterstanden op zee dringt de zouttong dieper het binnenland in. Het chloridegehalte van de Hollandse IJssel is daarom in de afgelopen periode licht toegenomen. De laatste week is de situatie verbeterd, onder andere dankzij maatregelen als het verhogen van de afvoer via stuw Hagestein, de aanvoer van water uit het Amsterdam-Rijnkanaal en de verminderde inlaat door waterschappen uit de Hollandse IJssel. Komende week kan de combinatie van springtij en de lage Rijnafvoer wederom voor extra zoutindringing zorgen.

De chloridegehalten in het IJsselmeer, Amsterdam-Rijnkanaal, Haringvliet en het Volkerak-Zoommeer zijn normaal.

Met name in het westen van het land worden veel meldingen gedaan van blauwalgen. In de rest van het land nemen door de lagere temperaturen de waterkwaliteitsproblemen rond blauwalgen, botulisme en vissterfte af. Waterbeheerders monitoren de situatie nauwlettend en waarschuwen recreanten. Meer informatie is te vinden op www.zwemwater.nl.

Drinkwater

Voor de bereiding van drinkwater doen zich geen knelpunten voor. Dit geldt voor zowel bronnen uit grond- als oppervlaktewater. Ook zijn er momenteel geen kwaliteitsproblemen. De watervraag is na een periode van grote vraag weer terug naar normaal voor de tijd van het jaar. Naar verwachting blijft dit de komende periode zo. Drinkwaterbedrijven blijven gebruikers oproepen om bewust om te gaan met drinkwater.

Scheepvaart

Als gevolg van de lage waterstanden zijn er enkele beperkingen voor de scheepvaart maar er doen zich geen grote knelpunten voor. In de Brabantse en Limburgse kanalen en in het Kanaal Gent-

Terneuzen kunnen door waterbesparend schutten wachttijden wel oplopen. Rijkswaterstaat publiceert [minst gepeilde diepten](#) zodat de scheepvaart kan anticiperen op de hoeveelheid lading die meegenomen kan worden.

Landbouw

De omstandigheden voor de gewassen zijn in de meeste regio's gunstiger geworden: er is regen gevallen en de extreme hitte die de gewasgroei remde is voorbij. Door de lagere temperaturen en kortere dagen is de waterbehoefte van de gewassen minder. Bij gunstig weer kunnen gewassen die nog niet oogstrijp zijn nog wat groeien door het vocht in de toplaag, eventueel aangevuld met enige beregening. Voor de oogst van gewassen als aardappelen en bieten zou te veel neerslag in de komende tijd zelfs ongunstig zijn. De (glas)tuinbouw kan goed in zijn gietwater voorzien.

Natuur

Door de regen oogt de natuur weer wat groener en natter, maar de hydrologische droogte is nog niet voorbij. De -voor een deel onzichtbare- schade van kwetsbare plant- en diersoorten wordt door beheerders als groot ingeschat. Omdat droogte zich nu voor het derde jaar op rij voordoet is er niet voldoende tijd voor herstel. Berken en beuken verliezen vervroegd hun blad. De achteruitgang van populaties vlinders en watergebonden soorten is waargenomen. Door geringe stroming en hoge watertemperaturen zijn er ook gevolgen voor de natuur in de Maas en andere wateren.

Regionale bijzonderheden en maatregelen

De maatregelen die de afgelopen tijd door de diverse waterbeheerders zijn ingesteld blijven grotendeels van kracht, zoals onttrekkingsverboden, inspecties van droogtegevoelige kades en opzetten van waterpeilen.

Het waterpeil van het IJsselmeer en Markermeer is conform het peilbesluit naar beneden gebracht tot NAP -0.3 meter.

De situatie in het Maasstroomgebied is ondanks de droogte en lage afvoer beheersbaar. De aanvoer van water naar de Midden-Limburgse en Brabantse Kanalen via de Zuid-Willemsvaart bij Lozen bedraagt 7 m³/s en is daarmee 2 m³/s hoger dan vastgelegd in het Maasafvoeroverdrag. De stuwen Roermond, Belfeld en Grave zijn afgedicht om onnodig lekverlies te voorkomen. Het waterpeil van de kanaal- en stuwpannen is maximaal opgezet. Hierdoor is meer water beschikbaar voor de scheepvaart en vindt vertraging van de dalende grondwaterstand plaats.

De volgende droogtemonitor verschijnt op dinsdag 15 september 2020.

Figuur 4: Overzicht afvoeren, peilen, watertemperatuur en zoutgehalten, daggemiddelde 31 augustus 2020
 Bron: WMCN

Colofon

Dit bericht is opgesteld door de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW), onderdeel van het Watermanagementcentrum Nederland. Dit is een samenwerkingsverband van Rijkswaterstaat, de waterschappen en het KNMI.

Contact: wmcn-lcw@rws.nl, 0800-8002.

Voor persvragen: 06-15182130.